

PRAVDA O

CRACK

kokaïne

Koks

Sneh

Krek

Vločka

slovenskobezdrog.sk

PREČO BOLA VYDANÁ TÁTO BROŽÚRKA

Vo svete sa o drogách veľa hovorí — na uliciach, v školách, na internete a v TV. Niečo z toho je pravda, niečo zase nie.

Veľa z toho, čo ľudia o drogách počujú, pochádza od tých, ktorí ich predávajú. Polepšení drogoví dileri priznali, že by boli povedali čokoľvek, len aby iní drogy kúpili.

Nenechajte sa oklamať. Na to, aby ste sa vyhli závislosti od drog a aby ste mohli pomôcť svojim priateľom, potrebujete pravdivé fakty. To je dôvod, prečo sme pre vás pripravili túto brožúrku.

Vaša spätná väzba je pre nás veľmi dôležitá, a preto sa tešíme na vaše podnety. Môžete nás navštíviť na stránke slovenskobezdrog.sk a poslať nám e-mail na info@slovenskobezdrog.sk.

Čo je crack kokaín?

Crack kokaín je kryštalická forma kokaínu, ktorý sa inak bežne vyskytuje v podobe prášku. Existuje vo forme pevných kociek alebo kryštálov zafarbených do žltá, bledoružova alebo do biela.

Crack sa zohrieva a fajčí. Názov crack (praskať, praskanie) dostala droga podľa praskavého zvuku, ktorý vydáva počas zohrievania.

Crack ako najúčinnejšia forma kokaínu je tiež najviac rizikový. Oproti kokaínu je čistý na 75% – 100%, a teda aj viac účinný.

Pri fajčení sa droga dostáva do mozgu oveľa rýchlejšie, a tým aj prináša okamžité – no veľmi krátkodobé – účinky, ktoré trvajú približne 15 minút. Pretože pri fajčení sa závislosť vytvára oveľa skôr než pri šnupaní (čo je užívanie cez nos), užívateľ sa môže stať závislým už po

svojej prvej skúšobnej dávke cracku.

Kvôli vysokým cenám bol kokaín dlho považovaný za „drogu bohatých“. Na druhej strane, crack sa predáva za veľmi nízke ceny, takže si ho môžu dovoliť kúpiť dokonca tínedžeri. Pravdou zostáva, že keď sa človek stane závislým, výdavky sa zvyšujú raketovou rýchlosťou priamo úmerne s množstvom drogy potrebnej na podporu návyku.

* Viac informácií o kokaíne v podobe prášku nájdete v ďalšej brožúrke z tejto série, *Pravda o kokaíne*.

Slangové názvy

Zmnožstva pouličných názvov, ktoré sa používajú pre crack kokaín v iných krajinách než na Slovensku, sú najbežnejšie tieto:

- Hviezdny prach
- Free base
- Beat
- Bonbón
- Chemka
- Obláčik
- Kokoska
- Krek
- Strúhanka
- Crunch & munch
- Diablova droga
- Kocka
- Elektrická šumienka
- Fat bags
- Hranolky
- Žiara
- Štrk
- Kamienok
- Krupobitie
- Tvrdá gulička
- Tvrdá skala
- Horúci koláčik
- Ľadová kocka
- Želé bombóny
- Nugety
- Pasta
- Kúsok
- Prime time
- Produkt
- Surovina
- Kameň(-e)
- Rocková hviezda
- Roxy/Roxana
- Krúpy
- Sneh
- Kockový cukor
- Tornádo

Asi rok som žila s človekom, ktorý bol závislý od cracku. Milovala som ho z celého srdca, pretože to bol môj priateľ, ale nedalo sa to dlhšie vydržať.

Polícia ma zadržala a prehľadala; o 6:00 ráno u nás urobili raziu. Môj expriateľ nepretržite kradol a nedokázal sa odtrhnúť od svojej fajky.

Podľa mňa je crack ešte diabolskejší než heroín — jediná fajka vás môže premeniť na nemravného netvora. — Audrey

Medzinárodné štatistiky

V roku 2007 uznali americké federálne súdy 5477 ľudí, ktorí boli obžalovaní z kriminálnych činov súvisiacich s crack kokaínom, za vinných. Viac ako 95% z nich predávalo crack kokaín.

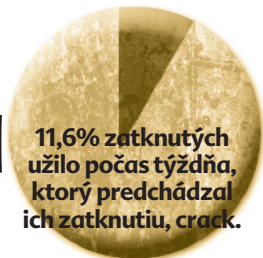
V Európe je situácia odlišná. Európske monitorovacie centrum drog a drogových závislostí zaznamenalo, že crack kokaín sa väčšinou užíva v menšinových komunitách vo veľkých mestách, kde je vysoký stupeň nezamestnanosti a zlé životné podmienky. V roku 2006, 20 európskych krajín uviedlo, že užívatelia crack kokaínu tvoria iba 2% všetkých užívateľov drog, nastupujúcich na liečenie drogovej závislosti, a väčšina pochádza z Veľkej Británie.

Národný prieskum, zameraný na užívanie drog a zdravie, zistil, že 8,6 milióna Američanov vo veku 12 a viac rokov užíva crack. 6,9% z nich, vo veku 18 – 25 rokov, povedalo, že počas posledného roku užíli crack. Prieskum z roku 2007, ktorý urobila americká vládna organizácia, zistil, že 3,2% stredoškolských študentov niekedy počas svojho života užílo crack kokaín.

V Spojených štátoch bol crack kokaín najviac užívanou drogou s počtom 178 475 ľudí prijatých na liečenie v roku 2006. To predstavuje 71% zo všetkých prijatí na liečenie závislostí v tom roku.

CRACK & ZLOČIN

Honolulu, Havaj

Atlanta, Georgia

Tento crack je totálne sebecká droga. Získa prevahu nad vaším životom. Rýchlo na vás zapôsobí. Vôbec to netrvá dlho. Túžby po droge sú obrovské. A začnete ju užívať častejšie, pretože stav, keď sa cítite vo vytržení, netrvá dlho.

— Peter

Prečo je crack kokaín tak vysoko návykový?

Crack kokaín je jedna z najsilnejších nelegálnych drog, ktorá spôsobuje psychickú závislosť. Stimuluje kľúčové centrá v mozgu, ktoré vytvárajú pocity šťastia a spôsobuje extrémne veľkú eufóriu. Nutkavé užívanie cracku vzniká hneď po

tom, ako užívateľ začína drogu užívať, pretože pri fajčení látka veľmi rýchlo vstupuje do krvného obehu. Tolerancia na drogu vzniká rýchlo — závislý veľmi skoro prestáva pociťovať ten istý silný zážitok, ak nezvýši svoju dávku.

Získala som návyk
na crack za 2000
dolárov týždenne
a zúfalo som sa chcela
oslobodiť z týchto
okov. — Jennifer

Účinky crack kokaínu

AKÉ SÚ KRÁTKODOBÉ ÚČINKY CRACK KOKAÍNU?

Crack navodzuje krátkodobý, intenzívny „úlet“, ktorý je okamžite nahradený jeho presným opakom – hlbokou depresiou, nepokojom a túžbou po ďalšej dávke drogy. Užívateľia často poriadne nejdia ani nespia. Môžu trpieť nadmerne zvýšeným srdcovým tepom, svalovými spazmami a kŕčmi. Zažívajú stavy paranoje*, zlosti, nepriateľstva a úzkosti – a to dokonca i vtedy, keď nie sú pod vplyvom drogy.

Bez ohľadu na užívané množstvo a frekvenciu užívania, crack kokaín zvyšuje riziko, že užívateľ utrpí srdcovú alebo mozgovú porážku, záchvat či zlyhanie činnosti dýchacej sústavy, pričom ktorýkoľvek z týchto následkov sa môže skončiť náhlou smrťou.

* paranoidný: podozrievavý, nedôverčivý alebo majúci strach z iných ľudí.

Fajčenie cracku so sebou prináša hneď niekoľko zdravotných rizík. Droga sa často mieša s inými látkami, ktoré počas horenia produkujú toxické výpary. Crackové fajky sú zvyčajne veľmi krátke, pretože crackové fajčivo nie je účinné príliš dlho. Toto často spôsobuje popraskané alebo pľuzgiermi posiate pery, čo sa tiež nazýva „crackové pery“, keďže užívateľ o ne pritláča rozhorúčenú fajku.

Jediné, na čo som myslel, bol crack kokaín. A ak vám to vtedy niekto ponúkne, skočíte po tom a dáte si dávku. Je to, ako keď vyhladovanému človeku po dlhej ceste ponúknu bochník chleba.

Keď som to fajčil niekoľko týždňov nepretržite, hlavou mi vírilo množstvo myšlienok. Jedného dňa som sa rozhodol, že už toho bolo dost' – nemohol som takto ďalej žiť. A pokúsil som sa o samovraždu.

Musím to skúsiť a bojovať!...
Dúfam, že môj pud sebazáchovy začne fungovať. – John

Šiel som do dôchodku ako úspešný obchodný vedúci, ktorý vychoval a na univerzite vzdelal dve dcéry a dostával svoj dôchodok. Avšak večierok konaný pri príležitosti môjho odchodu do dôchodku, sa stal cestou do päťročného pekla. Vtedy som sa prvýkrát zoznámil s crack kokaínom. V priebehu nasledujúcich piatich rokov som stratil domov, manželku, všetky zdroje príjmov, zdravie a takmer aj život. Dva roky som strávil vo väzení. — William

AKÉ SÚ DLHODOBÉ ÚČINKY CRACK KOKAÍNU?

Okrem bežných rizík spojených s užívaním kokaínu, užívatelia cracku môžu trpieť vážnymi problémami dýchacieho systému, vrátane kašľa, plytkého dychu, poškodenia pľúc a krvácania.

Medzi dlhodobé účinky užívania crack kokaínu patrí aj vážne poškodenie srdca, pečene a obličiek. Užívatelia majú väčší sklon k infekčným chorobám.

Dlhodobé denné užívanie má za následok nedostatok spánku a stratu chuti do jedla, čo sa končí podvýživou. Fajčenie crack kokaínu spôsobuje agresívne a paranoidné správanie.

Keďže crack kokaín vplyva na spôsob, akým mozog spracúva chemické látky, človek ho potrebuje užívať viac a viac, len aby zaistil, že sa bude cítiť „normálne“. Tí, ktorí sa od neho stanú závislí, zvyčajne strácajú záujem o ostatné oblasti života.

Slabnutie účinku drogy navodzuje ťažkú depresiu, ktorá je po každej dávke hlbšia a hlbšia. Môže to zájsť až tak ďaleko, že dotyčný urobí takmer čokoľvek, len aby sa dostal ku droge — môže dokonca vraždiť. A ak sa on alebo ona nemôžu dostať ku crack kokaínu, depresia nadobudne také rozmery, že privedie závislého k samovražde.

Fyzické a mentálne účinky

KRÁTKODOBÉ ÚČINKY

Kedže crack kokaín sa fajčí, jeho účinky nastupujú oveľa rýchlejšie a intenzívnejšie než pri práškovom kokaíne.

- Strata chuti do jedla
- Zvýšený tep srdca, krvný tlak, telesná teplota
- Zúžené krvné cievy
- Zrýchlený dych
- Rozšírené zreničky
- Narušený spánok
- Nevoľnosť
- Hyperstimulácia
- Zvláštne, nevyspytateľné, občas násilné správanie
- Halucinácie, nadmerná popudlivosť, podráždenosť
- Dotykové halucinácie, ktoré vytvárajú ilúziu hmyzu loziaceho pod kožou
- Intenzívna eufória

- Úzkosť a paranoja
- Depresia
- Intenzívna túžba po droge
- Panika, psychóza
- Kŕče, záchvaty a náhla smrť v dôsledku vysokých dávok (dokonca aj po jednom užití)

DLHODOBÉ ÚČINKY

- Trvalé poškodenie krvných ciev v ušiach a mozgu, vysoký krvný tlak vedúci k srdcovým a mozgovým porážkam a smrti
- Poškodenie pečene, obličiek a pľúc
- Ťažké bolesti v hrudníku
- Zlyhanie dýchacieho systému
- Infekčné ochorenia a abscesy, ak sa vpichuje injekčne
- Podvýživa, strata hmotnosti

- Vážne poškodenie zubov
- Sluchové a dotykové halucinácie
- Sexuálne problémy, problémy s rozmnožovaním, neplodnosť (u mužov i žien)
- Dezorientácia, apatia, zmätenosť a vyčerpanie
- Podráždenosť a poruchy nálady
- Zvýšená pravdepodobnosť riskantného správania sa
- Delírium alebo psychóza
- Vážna depresia
- Tolerancia a závislosť (aj po jednom užití)

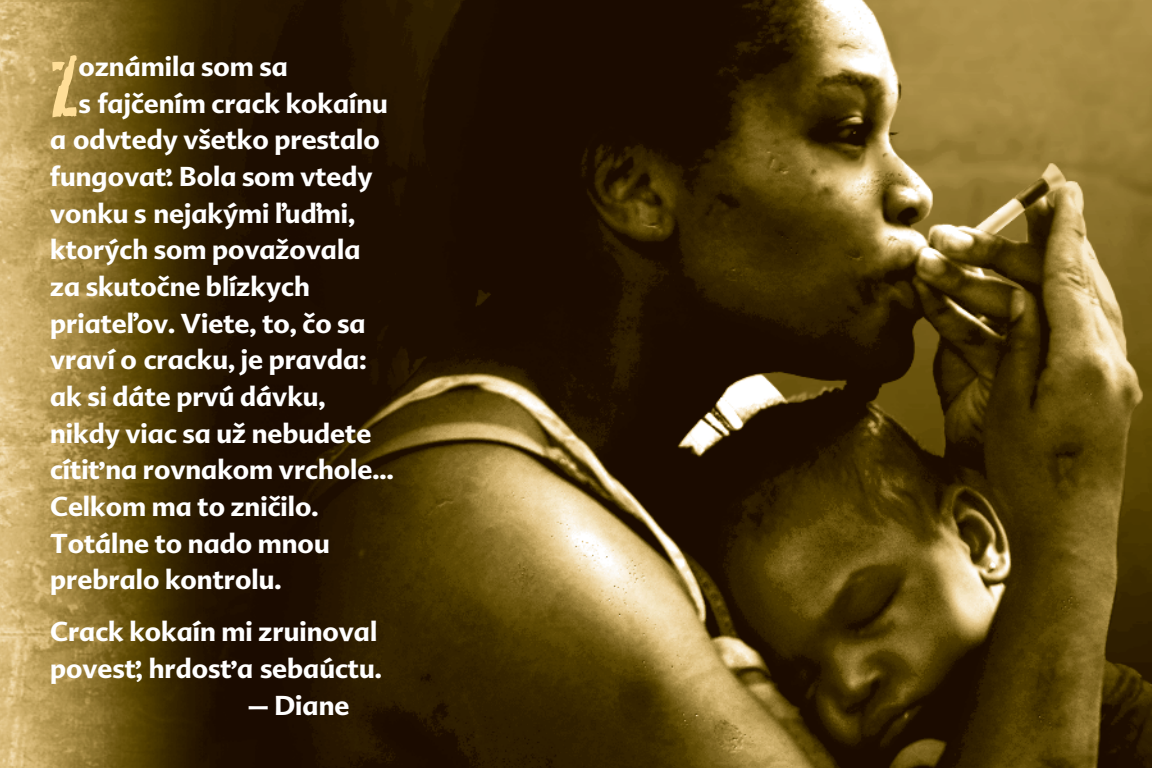
Deti:

Najnevinnejšie obeť crack kokaínu

Najnevinnejšími obeťami crack kokaínu sú bábätká narodené matkám, ktoré ho užívali počas tehotenstva. Nezisková organizácia zameraná na tehotenstvo a zdravie novorodencov – The March of Dimes – uvádza, že užívanie kokaínu počas tehotenstva, či už v podobe prášku alebo cracku, ovplyvňuje matku a jej nenarodené dieťa mnohými spôsobmi. V prvých mesiacoch tehotenstva sa

zvyšuje riziko spontánneho potratu. U nenarodeného dieťaťa môže dôjsť k porážke, trvalému poškodeniu mozgu alebo srdcovému infarktu.

Národný inštitút pre užívanie drog informuje, že vystavenie dieťaťa crack kokaínu v období tehotenstva môže u niektorých detí neskôr viesť k vážnym problémom.

A black and white photograph with a warm, golden-brown tint. A woman is shown in profile, facing right, holding a lit cigarette to her lips. She has a somber expression. In her arms, she cradles a young child who is sleeping peacefully with their eyes closed. The lighting is dramatic, highlighting the contours of the woman's face and the child's head against a dark background.

Zoznámila som sa
s fajčením crack kokaínu
a odvtedy všetko prestalo
fungovať. Bola som vtedy
vonku s nejakými ľuďmi,
ktorých som považovala
za skutočne blízkych
priateľov. Viete, to, čo sa
vraví o cracku, je pravda:
ak si dáte prvú dávku,
nikdy viac sa už nebudete
cítiť na rovnakom vrchole...

Celkom ma to zničilo.
Totálne to nado mnou
prebralo kontrolu.

Crack kokaín mi zruinoval
povesť, hrdosť a sebaúctu.

— Diane

Crack kokaín **Krátka história**

Zatiaľ čo používanie listov koky ako omamnej látky začalo pred tritisíc rokmi, crack kokaín, kryštalická forma kokaínu, bol vyvinutý až počas kokaínového rozmachu v 70-tych rokoch 20. storočia a v 80-tych rokoch sa jeho užívanie široko rozšírilo.

Podľa Úradu pre boj s drogami boli USA koncom 70-tych rokov presýtené kokaínom dovezeným pomocou lodnej dopravy. Následkom toho cena drogy poklesla až o 80%. Drogoví díleri, čeliac nízkym cenám svojho nelegálneho tovaru, prerobili prášok na „crack“, teda kokaín v pevnej forme, ktorý je možné fajčiť.

Po rozdrvení na menšie časti, takzvané „rocks“ (kamene) sa môže následne predávať v malých množstvách a viacerým ľuďom, a tak priniesť väčšie zisky. Droga bola

Crack bol snom dílerov: užívatelia sa okamžite sfetovali a veľmi rýchlo sa stali závislí.

lacná, jednoducho vyrobiteľná, ľahko použiteľná a prinášala dilerom vysoké zisky. V raných 80-tych rokoch 20. storočia sa záznamy o užívaní cracku objavovali v Los Angeles, San Diegu, Houstone a v Karibiku.

Najväčšia vlna užívania prišla počas takzvanej „crackovej epidémie“ v období medzi rokmi 1984 – 1990, keď sa droga šírila po amerických mestách. Počas tejto epidémie sa dramaticky zvýšil počet Američanov závislých od cracku. V roku 1985 počet ľudí, ktorí priznali bežné užívanie kokaínu, vzrástol zo 4,2 milióna na 5,8 miliónov.

Koncom roku 1986 bol crack dostupný v 28 štátoch

a v oblasti Washingtonu D.C. V roku 1987 bola zaznamenaná dostupnosť cracku na celom území USA okrem posledných štyroch štátov. Odvtedy sa užívanie drogy ďalej šírilo po Severnej a Južnej Amerike, ďalej do Európy a do zvyšku sveta.

V roku 2002 zažila Veľká Británia vlastnú „crackovú epidémiu“, keď sa počet závislých hľadajúcich pomoc v priebehu toho roku zvýšil o takmer 50%. V období medzi rokmi 2000 a 2006 zaznamenala Veľká Británia pri drogových raziách nárast množstva zadržaného kokaínu o 74%.

Väčšina ľudí užívajúcich crack v Európe sa nachádza v troch mestách – Hamburg, Londýn a Paríž. Ale užívanie drogy sa tiež stalo vážnym problémom v troch francúzskych prímorských letoviskách – v Guadeloupe, Francúzskej Guiane a na ostrove Martinique – rovnako ako aj v niektorých komunitách v Holandsku.

Čo vám povedia díleri

V rámci prieskumu medzi tínedžermi, ktorý zisťoval, čo ich predovšetkým viedlo k užívaniu drog, 55% z nich odpovedalo, že boli pod nátlakom priateľov. Chceli byť „cool“ a obľúbení. Díleri to vedia.

Budú sa k vám správať ako priatelia a ponúknu sa, že vám „pomôžu“ s „niečím, čo vás postaví na nohy“. Droga vám „pomôže zapadnúť“ alebo „vás urobí cool“.

Drogoví díleri vám s vidinou balíka, ktorý im to vynesie, nahovoria čokoľvek, len aby ste si drogu kúpili. Povedia vám, že „stačí, ak raz vyskúšate crack a všetko sa vyrieši; všetky problémy zmiznú“.

Nedbajú o to, či drogy zruinujú váš život alebo nie, pokiaľ sa na vás nabalia. Jediné, o čo im ide, sú peniaze. Bývalí díleri priznali, že svojich zákazníkov považovali za „figúrky v šachovej hre“.

Poznajte fakty o drogách. Urobte vlastné rozhodnutia.

Pravda o drogách

Drogy sú v podstate jedy. Ich účinok určuje užitie množstvo.

Malé množstvo stimuluje (zrýchli a naštartuje vás). Väčšie množstvo účinkuje ako sedatívum (spomalí vás). A ešte väčšie množstvo spôsobí otravu a môže človeka zabiť.

Toto platí pre každú drogu. Líšia sa iba množstvom potrebným na dosiahnutie príslušného účinku.

Toto platí pre každú drogu. Líšia sa iba množstvom potrebným na dosiahnutie príslušného účinku.

Ale mnohé drogy spôsobujú aj niečo iné: priamo ovplyvňujú myseľ. Môžu skresliť pohľad človeka na dianie okolo neho, následkom čoho môže

byť konanie daného človeka čudné, iracionálne, nenáležité a dokonca deštruktívne.

Drogy blokujú všetky pocity — tie žiaduce aj tie nežiaduce. Takže drogy síce poskytujú krátkodobú pomoc tým, že uľavujú od bolesti, zároveň však ničia schopnosti a ostražitosť človeka a zatemňujú jeho myslenie.

Lieky sú drogy, ktorých cieľom je zrýchliť alebo spomaliť, alebo zmeniť činnosť telesných funkcií v snahe tieto funkcie zlepšiť. Niekedy sú potrebné. Avšak stále sú to drogy: účinkujú ako stimulanty alebo sedatíva a privysoké dávky vás môžu zabiť. Takže ak neužívate lieky tak, ako by sa mali užívať, môžu byť rovnako nebezpečné ako nelegálne drogy.

**Skutočným riešením
je poznať fakty a nie
začať užívať drogy.**

PREČO ĽUDIA UŽÍVAJÚ DROGY?

Ľudia užívajú drogy, pretože chcú vo svojom živote niečo zmeniť.

Tu je niekoľko príčin, prečo mladí ľudia užívajú drogy:

- Aby zapadli do kolektívu
- Aby unikli alebo sa uvoľnili
- Aby sa zbavili nudy
- Aby vyzerali dospelo
- Aby sa vzopreli spoločenským pravidlám
- Aby experimentovali

Myslia si, že drogy sú riešením. Avšak napokon sa drogy stanú ich problémom.

Akokoľvek ťažké môže byť čeliť vlastným problémom, následky užívania drog sú vždy horšie než problém, ktorý sa človek snaží nimi vyriešiť. Skutočným riešením je poznať fakty a nie začať užívať drogy.

REFERENCIE

Údaje, ktoré sú použité v tejto brožúrke, pochádzajú z týchto zdrojov:

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, *State of the Drug Problem in Europe, 2008*

U.S. Drug Enforcement Agency *Fact Sheet on Cocaine*

National Institute of Drug Abuse: *NIDA Info Facts: Crack and Cocaine, April 2008*

United Nations Office on Drug and Crime, *World Drug Report 2008*

„Crack Facts & Figures,“ Office of National Drug Control Policy, 2008

„Illicit Drug Use During Pregnancy,“ March of Dimes

„Research Report Series—Cocaine Abuse and Addiction,“ National Institute on Drug Abuse (NIDA)

„Drug and Alcohol Use and Related Matters Among Arrestees 2003,“ Zhiwei Zhang, Ph.D., National Opinion Research Center

„Cocaine use among young reaches shocking levels,“ thisislondon.co.uk

„Monitoring the Future, Overview of Key Findings 2007,“ NIDA

UN Office on Drugs and Crime Annual Report 2008

DEA History Book, 1985-1990

„Crack ‘epidemic’ fuels rise in violent crime,“ The Observer, 17 Feb 2002

FOTOGRAFIE:

Obálka: DEA/drugs; IFC: Corbis; Strana 5 a 8: DEA/drugs; Strana 12: Courtesy Infomagination.org

Milióny výtlačkov brožúrok ako je táto v 22 rôznych jazykoch boli rozdane ľuďom po celom svete. Ako sa na ulici objavujú nové drogy a ako sa o ich účinkoch dozvedáme nové informácie, vydané brožúrky aktualizujeme a vytvárame nové.

Brožúrky vydáva Nadácia Svet bez drog, nezisková verejnoprospešná organizácia so sídlom v Los Angeles v Kalifornii.

Nadácia poskytuje svojej medzinárodnej sieti, zameranej na prevenciu užívania drog, vzdelávacie materiály, poradenstvo a koordinuje ju. Pracuje s mládežou, rodičmi, pedagógmi, občianskymi združeniami a vládnymi organizáciami – s každým, kto má záujem pomáhať ľuďom viesť život bez drog.

FAKTY, KTORÉ MUSÍTE POZNAŤ

Táto brožúrka je jednou zo série publikácií, ktoré prinášajú fakty o marihuane, alkohole, extáze, kokaíne, crack kokaíne, metamfetamíne a kryštalickom metamfetamíne, inhalantoch, heroíne, LSD a o zneužívaní liekov na lekársky predpis. Keď si ich človek prečíta, dozvie sa o drogách dosť na to, aby sa dokázal rozhodnúť pre život bez nich.

Ak chcete získať viac informácií alebo viac výtlačkov tejto alebo ďalších brožúrok z tejto série, kontaktujte:

Foundation for a Drug-Free World
1626 N. Wilcox Avenue, #1297
Los Angeles, CA 90028 USA

drugfreeworld.org
info@drugfreeworld.org
1-888 NOTODRUGS
(1-888-668-6378)

Slovensko bez drog, o.z.
Žilinská 8
811 05 Bratislava

info@slovenskobezdrog.sk
www.slovenskobezdrog.sk